

Õiguskantsler

Eesti Vanemad MTÜ
perelastekaitseks@gmail.com

Teie 21.11.2014 nr

Meie 28.01.2015 nr 6-1/141453/1500410

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Lastekaitseaduse vastavus põhiseadusele ja ÜRO lapse õiguste konventsioonile**

Lugupeetud proua Andreeva

Pöördusite minu poole avaldusega, milles leidsite, et 19.11.2014 Riigikogus vastu võetud lastekaitseaduse mõned sätted on vastuolus ÜRO lapse õiguste konventsiooniga (edaspidi konventsioon) ja põhiseadusega.

Analüüsinud Teie avaldust ja asjakohaseid norme, olen seisukohal, et Teie avalduses välja toodud lastekaitseaduse sätted ei ole Teie osutatud osas vastuolus konventsiooni ega põhiseadusega.

Järgnevalt põhjendan oma seisukohta.

(i) Perekonna tähendus lastekaitseaduses

1. Tõite oma avalduse punktis 1 välja, et Teie hinnangul peaks 19.11.2014 vastu võetud lastekaitseaduse (edaspidi uus lastekaitseadus) §-s 4 või §-s 5 olema eraldi välja toodud perekond, kuna perekond on lapse loomulikuks arengu- ja kasvukeskkonnaks. Leidsite, et konventsiooni artiklitega 8, 9, 10, 22, 37 on vastuolus see, et lapse heaolu tagamisega seoses ei räägita perekonnast.
2. Nõustun Teiega, et lapse loomulikuks arengu- ja kasvukeskkonnaks on perekond, kuid ei nõustu Teie etteheitega, et uues lastekaitseaduses ei räägita perekonnast seoses lapse heaolu tagamisega. Uue lastekaitseaduse § 7 sätestab *expressis verbis*, et lapse arengu ja kasvu loomulikuks keskkonnaks on perekond ning esmane vastutus lapse õiguste ja heaolu eest on lapsevanemal või last kasvataval isikul. Uue lastekaitseaduse § 4 sätestab üksnes lapse heaolu üldmõiste, kirjeldades millised lapse vajadused peavad olema selle seisundi saavutamiseks minimaalselt rahuldatud. Lapse heaolu mõistet ei saa lahutamatult siduda oma bioloogiliste vanematega perekonnas kasvamisega, kuna paraku on ka selliseid vanemaid ja selliseid perekondi, kes lapse arengut ei toeta, vaid vastupidi ohustavad lapse heaolu, tervist ja halvemal juhul ka lapse elu. Tingimused heaoluks, ehk arengut toetava seisundi saavutamiseks, tuleb luua kõigile lastele, – nii neile, kes kasvavad koos oma vanematega, kui ka kasuvanemate juures või on asendushooldusel olevatele lastele. Samas nagu eespool juba märgitud, on seaduses otsesõnu sätestatud, et lapsevanemad on kõige

olulisemad lapse heaolu tagamisel (esmane vastutus lapse õiguste ja heaolu eest) – millele ka Teie viitate avalduses.

3. Lisaks eeltoodule soovin Teile selgitada, et õiguskord moodustub erinevatest õigusaktidest, millest igal on oma eesmärk ja reguleerimisala ning mis koostoimes moodustavad tervikliku õigussüsteemi. Seejuures tuleb mistahes õigusnormi tõlgendamisel ja kohaldamisel silmas pidada nii sama õigusakti teisi õigusnorme kui ka teisi õiguskorras kehtivad kõrgema, sama ja madalama tasemega õigusaktide sätteid. Lastekaitseseadus on seadus, mis reguleerib eelkõige riigi ja kohalike omavalitsuste ning nende ametnike, samuti teiste lastega töötavate isikute õigusi ja kohustusi laste heaolu tagamisel. Perekonnaõiguslikke küsimusi, s.h vanemate ja laste õigussuhteid, reguleerib perekonnaseadus (PKS). Samuti sätestab perekonna põhiõigused põhiseadus. Põhiseaduse § 26 järgi on igaühel õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele ning § 27 järgi on perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena riigi kaitse all. Seega on perekonna kaitse endiselt tagatud põhiseaduse ja PKS-i sätetega ning uus lastekaitseseadus ei vähenda vanemate rolli ja vastutust laste heaolu tagamisel.

(ii) *Lapse õigus tunda oma vanemaid*

4. Avalduse teises punktis heitsite uuele lastekaitseseadusele ette, et see ei nimeta lapse õigust tunda oma vanemaid. Teie hinnangul peab lapse õigus tunda oma vanemaid ja olla nende poolt hooldatud olema sätestatud §-s 5 koos teiste õigustega ning seadus peaks nimetama kõik laste põhiõigused nii nagu konventsioonis.
5. Selgitan, et kui riigi siseses õiguses on olemas sätted, mille kaudu riik on täitnud konventsioonis sätestatud kohustused või taganud lastele konventsioonist tulenevad õigused, ei ole konventsiooni sõnastuse üle kordamine uues lastekaitseseaduses ilmtingimata vajalik ega otstarbekas. Nii nagu Te ise oma avalduses viitasite, tuleneb lapse õigus tunda oma vanemaid ja olla nende poolt hooldatud põhiseaduse § 27 lõikest 3 ja PKS §-st 116, seega on nimetatud õigus Eesti õiguskorras juba sätestatud.
6. Leidsite avalduses, et PKS §-s 116 sätestatud õiguste subjektiks on vanem, mitte laps, mis tähendab Teie hinnangul, et PKS ei kajasta mitte lapse õigust, vaid vanema õigust. Selgitan, et nii põhiseaduse § 27 lõikest 3 kui ka PKS § 116 lõikest 2 tulenev vanema kohustus kasvatada oma last ja hoolitseda tema eest tagab lapse õiguse saada vanematelt hoolitsust. Selline norm, mis sätestaks, et lapsel on õigus saada oma vanematelt hoolitsust, ei annaks põhiseaduse § 27 lõikele 3 või PKS § 116 lõikele 2 täiendavat õiguslikku sisu.
7. Selleks et tagada lapsele õigus tunda oma vanemaid, sätestab ka PKS § 143 lapse õiguse suhelda isiklikult oma vanematega ja vanemate õiguse ja kohustuse suhelda lapsega isiklikult.
8. Mis puudutab uue lastekaitseseaduse §-s 5 nimetatud nelja lapse põhiõigust¹, siis nende põhiõiguste näol on tegemist konventsiooni üldpõhimõtetega² ning Lapse Õiguste Komitee on soovitanud nende üldpõhimõtete kajastamist riigisisestes normides³.

¹ Õigus elule ja arengule (artikkel 6); õigus võrdsele kohtlemisele, diskrimineerimise keeld (artikkel 2); lapse parimate huvide esikohale seadmine (artikkel 3) ja lapse arvamuse ärakuulamine (artikkel 12).

² Lapse Õiguste Komitee üldkommentaar nr 5, p 12.

³ Lapse Õiguste Komitee üldkommentaar nr 5, p 22.

(iii) *Lastekaitsetöötaja toimingute vaidlustamine*

9. Leidsite oma avalduses, et uuest lastekaitseseadusest ei nähtu, millises korras saab vaidlustada lastekaitsetöötaja toiminguid. Viitasite, et kui nende toimingute vaidlustamisele kohaldatakse haldusmenetluse seadust, siis tuleks seaduses see selguse huvides ka sätestada.
10. Esiteks juhin Teie tähelepanu sellele, et uue lastekaitseseaduse § 1 lg 3 sätestabki, et „käesolevas seaduses sätestatud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.“
11. Vastuse sellele, millises korras tuleks lastekaitsetöötaja tegevust⁴ vaidlustada, annavad haldusmenetluse seadus (HMS) ja halduskohtumenetluse seadustik (HKMS) ning sõltuvalt vaidlustatava tegevuse õiguslikust iseloomust ka tsiviilkohtumenetluse seadustik (TsMS).
12. HMS § 71 lg 1 lubab isikul, kes leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, esitada vaide.⁵ HMS § 73 järgi esitatakse vaie üldjuhul haldusakti andnud või toimingu sooritanud haldusorgani kaudu haldusorganile, kes teostab haldusakti andnud või toimingu sooritanud haldusorgani üle teenistuslikku järelevalvet.⁶ Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 66¹ järgi teostab teenistuslikku järelevalvet valla või linna ametiisikute tegevuse seaduslikkuse üle linna- või vallavalitsus. Seega tuleb vaie kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötaja tegevuse peale esitada valla- või linnavalitsusele. HMS § 87 lg 2 järgi saab vaideotsuse, millega vaie lahendati, vaidlustada halduskohtus. Samas ei ole vaidemenetluse läbimine kohustuslik ning isik, kes leiab, et tema õigusi on rikutud, võib pöörduda kaebusega ka otse kohtusse.
13. HKMS § 4 lg 1 järgi on halduskohtu pädevuses avalik-õiguslikus suhtes tekkinud vaidluste lahendamine, kui seadus ei näe ette teistsugust menetluskorda. Seega, juhtudel kus eriseadusest ei tulene erinevat vaidlustamise korda, tuleb avalik-õiguslikus suhtes tekkinud vaidlused lahendada halduskohtus. Lastekaitsetöötaja tegevus lastekaitseseadusest tulenevate meetmete rakendamisel on põhimõtteliselt avalik-õiguslikku laadi ning seega tuleks lastekaitsetöötaja tegevust üldreeglina vaidlustada halduskohtus. Samas, nagu eelpool viidatud, võib seadus ette näha eri menetluskorra. Lastekaitsetöötaja tegevus võib puudutada/reguleerida ka eraõiguslikke suhteid, antud juhul eelkõige perekonnaõiguslikke. Perekonnaasju vaatab TsMS § 550 järgi läbi tsiviilkohus hagita menetluses. Üheks selliseks perekonnaasjaks, mida kohus hagita menetluses läbi vaatab, on vanema õiguse määramine lapse suhtes, muu hulgas vanemalt vanema õiguse äravõtmine, ja lapsega suhtlemise korraldamine – ehk teisisõnu hooldusõiguse asi (TsMS § 550 lg 1 p 2).

⁴ Põhimõtteliselt võib uue lastekaitseseaduse järgi jagada lastekaitsetöötaja tegevuse (mis võib seisneda nii haldustoimingute tegemises kui haldusakti andmises konkreetse lapse või pere suhtes) järgmiselt: (i) lapse abivajaduse hindamine (§ 28); (ii) lapsele abi osutamine (§ 29), see omakorda võib seisneda erinevate sotsiaalteenuste osutamises; (iii) hädaohus oleva lapse toimetamine ohututesse tingimustesse (§ 32), (iv) hädaohus oleva lapse perest eraldamine (§ 33) ja (v) last kasvatavale isikule ettekirjutuse tegemine (§ 40).

⁵ Mida täpsemalt saab vaidlustada ja mis nõude esitada, on sätestatud HMS §-s 72. Kuigi menetlustoiminguid ei saa reeglina iseseisvalt vaidlustada ning ka toimingute vaidlustamine vaidemenetluses on piiratud, võib siiski näiteks taotleda ettekirjutuse tegemist toimingute sooritamiseks (§ 73 lg 1 p 3), samuti võib vaidlustada tegevusetust (§ 73 lg 3 p 2).

⁶ Seadus võib kehtestada erandi üldisest vaide esitamise reeglist. Nii näiteks tuleb sotsiaalhoolekandeseaduse § 33 lg 3 järgi esitada vaie kohaliku omavalitsuse otsusele, millega otsustati sotsiaalteenuse või -toetuse andmine või sellest keeldumine maavanemale.

14. Seega on lastekaitsetöötaja tegevuse vaidlustamisel kohtu valiku puhul määrava tähtsusega, mida konkreetselt vaidlustatakse. Kui isik vaidlustab lastekaitsetöötaja tegevust või tegevusetust haldusmenetluses, näiteks leiab, et rikuti seaduses ettenähtud tähtaega abivajaduse hindamiseks või haldusakti andmise menetluses ei kuulatud asjassepuutuvat isikut ära, tuleks tal pöörduda halduskohtusse. Kui aga isik vaidlustab enda kui vanema hooldusõigusesse sekkumist, näiteks leiab, et laps on temast eraldatud alusetult, on tegemist hooldusõiguse asjaga ja tuleks pöörduda tsiviilkohtusse.
  15. Samas võib esineda juhtumeid, kus era- ja avalikõigusliku suhte piiritlemine ei ole lihtne ega üheselt selge ja seetõttu võib tekkida ka olukord, kus paralleelselt lahendatakse eraõiguslikku ja avalikõiguslikku vaidlust.⁷ Sellisel puhul on Riigikohtu hinnangul ka tsiviilkohus pädev tuvastama, kas haldusakt kehtib ja kas ta on õiguspärane, kui sellest sõltub tsiviilasja lahendamine.⁸
  16. Kohtumenetluse seadustikud lahendavad ka sellise juhtumi, kus nii halduskohus kui tsiviilkohus on leidnud, et vaidluse lahendamine ei kuulu nende pädevusse. HKMS § 121 lg 1 järgi tagastab halduskohus kaebuse, kui ta leiab, et selle lahendamine ei kuulu tema pädevusse. Sama sätte kolmanda lõike kohaselt selgitab kohus kaebuse tagastamisel võimaluse korral, kuhu ja millises korras on kaebajal võimalik asja lahendamiseks pöörduda. Kui kohus leiab kaebuse tagastamisel, et vaidluse lahendamine kuulub tsiviil-, kriminaal- või väärteoasju lahendava kohtu pädevusse, kuid see kohus on eelnevalt leidnud, et sama vaidluse lahendamine ei kuulu tema pädevusse, määrab vaidluse lahendamiseks pädeva kohtu Riigikohtu erikogu TsMS §-s 711 sätestatud korras. Sama põhimõtte kehtib vastupidisel juhul, st kui maakohus leiab, et asja lahendamine ei kuulu tema, vaid halduskohtu pädevusse, kuid halduskohus on juba keeldunud asja lahendamisest – ka sel juhul määrab pädeva kohtu Riigikohtu erikogu (vt TsMS § 372 lg 8).
- (iv) *Uue lastekaitseseaduse § 33 lõike 1 võimalik vastuolu PKS §-ga 143*
17. Seadsite oma avalduses kahtluse alla uue lastekaitseseaduse § 33 lõike 1 vastavuse PKS §-le 143. PKS § 143 lõike 1 järgi on lapsel õigus suhelda isiklikult mõlema vanemaga ning sama paragrahvi kolmanda lõike kohaselt võib kohus lapse huvides suhtlusõigust piirata. Uue lastekaitseseaduse § 33 lõige 1 sätestab, et kohaliku omavalitsuse üksus või Sotsiaalkindlustusamet võib eraldada lapse perekonnast ja vajaduse korral määrata lapse ja vanema suhtluskorra enne hooldusõiguse piiramise kohtumäärust, kui lapse jätmine perekonda või vanema ja lapse vaheline suhtlus ohustab lapse tervist või elu. Viidatud sätte alusel saab suhtluskorra kindlaks määrata kuni 72 tunniks. Teie hinnangul peaks kogu lapse perekonnast eraldamine (sh sellega kaasnev suhtlusõiguse piiramine) olema reguleeritud kohtu poolt.
  18. Leian, et uue lastekaitseseaduse § 33 lõikes 1 sätestatu täiendab PKS § 143 regulatsiooni ning lähtuda tuleb põhimõttest *lex specialis derogat legi generali* (eriseadus muudab üldseaduse), ehk et lastekaitseseadus on perekonnaseaduse suhtes eriseaduseks, mis puudutab lastekaitsetöötaja pädevust lapse perest eraldamise korral. Uus lastekaitseseadus annab kohaliku omavalitsuse ja Sotsiaalkindlustusameti lastekaitsetöötajale lapse perest eraldamise puhuks õigusliku aluse ka suhtlusõiguse piiramiseks, kui lapse ja vanema vaheline suhtlus ohustab lapse tervist või elu. Seejuures leian, et tegemist on vajaliku täpsustusega, sest senini on olnud reguleerimata suhtlusõiguse piiramine pärast lapse perest

⁷ Riigikohtu 13.12.2004. otsus asjas 3-2-1-141-04, p 32.

⁸ Samas, p 33 ja Riigikohtu 7.11.2012 otsus asjas 3-2-1-126-12, p 16.

eraldamist ja enne kohtusse pöördumist. Samas võib praktikas olla lapse huvides hädavajalik ja mõõdapääsmatu ka suhtlusõiguse piiramine koheselt lapse perest eraldamisel, kui kohtusse ei ole veel pöördutud.

19. Tasub rõhutada, et tegemist on ajutise ja erandliku meetmega – lastekaitsetöötaja saab lapse ja vanema suhtluskorda määrata maksimaalselt 72 tunniks, misjärel ta peab pöörduma kohtusse. Püsivamat liiki suhtlusõiguse piirangute seadmine ja suhtluskorra määramine jäävad endiselt kohtu pädevusse vastavalt PKS § 143. Uue lastekaitseseadusega täpsustatakse üksnes seda, kuidas toimub suhtlusõiguse määramine erandlikel juhtudel, kui laps on perest eraldatud ja kohalik omavalitsus ei ole veel kohtusse jõudnud pöörduda ning kohaliku omavalitsuse ega Sotsiaalkindlustusameti lastekaitsetöötaja ei saa mingil juhul seada suhtlemise piiranguid pikemaks perioodiks kui 72 tundi. Tahan rõhutada ka seda, et lapse perest eraldamine enne kohtusse pöördumist on igal juhul erandlik toiming. PKS § 135 lg 1 järgi otsustab lapse perest eraldamise kohus ning sama paragrahvi neljanda lõike järgi võib kohalik omavalitsus⁹ seda teha üksnes siis, kui lapse jätmine perekonda ohustab lapse tervist või elu.

(v) *Hädaohus oleva lapse ajutine perekonnast eraldamine*

20. Tõstatisite oma avalduses küsimused seoses uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 punkti 2 tõlgendamisega. Nimelt sätestab uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 p 2, et hädaohus oleva lapse võib ajutiselt perekonnast eraldada, kui lapse hooldusõigust teostav isik keeldub lapse ajutisest paigutamisest teenuseosutaja juurde. Teie hinnangul järeldeb sellest, et kirjeldatud olukorras täidab hooldusõiguse ülesandeid sotsiaaltöötaja, mis on aga Teie arvates kohtuotsuseta (millega vanema hooldusõigust piiratakse) võimatu. Tõstatisite ka küsimuse, et millised on need „kohustuslikud“ teenused, milliste pakkumiseks hooldusõigust teostav isik peab oma nõusoleku andma. Samuti on Teie hinnangul uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 p 2 vastuolus sama seaduse § 32 lg 5 punktiga 1, mille järgi saab last paigutada teenuseosutaja juurde üksnes lapsevanema nõusolekul.
21. Teie hinnangul segadust tekitavat osa uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 punktis 2 - „teenuseosutaja juurde paigutamine sobiva teenuse saamiseks“ tuleb tõlgendada koostoimes § 32 lõikega 4, mis sätestab, et hädaohus olev laps paigutatakse ohutusesse tingimustesse selleks sobivat teenust osutava sotsiaal-, tervishoiu- või haridusasutuse või isiku (teenuseosutaja) juurde sõltuvalt lapse olukorrast ja vajadustest. Seega on sobiva teenuseosutaja valik last ohutusesse tingimustesse toimetava ametiisiku diskretsiooniotsus, mille ta teeb lähtudes lapse vajadusest. Näiteks, kui laps on raskelt haige ja vanem keeldub lapse haiglasse viimisest, mis paneb ohtu lapse elu või tervise, siis on ilmselt sobiv teenuseosutaja tervishoiuasutus.
22. Kui lapse elu või tervis on ohus, siis lubab PKS § 135 lg 4 sekkuda vanema hooldusõigusesse kohtu loata. Seega ei ole põhjendatud Teie järelalus, et sotsiaaltöötaja ei saa sekkuda vanema hooldusõigusesse (antud juhul paigutada last teenuseosutaja juurde) kohtuotsuseta. PKS § 135 lg 4 ja uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 reguleerivad erandlikku olukorda, millise esinemisel kohalik omavalitsus võib ja teatud juhtudel on ka kohustatud sekkuma vanema hooldusõiguse teostamisse enne kohtusse pöördumist. Kuna lapse perest eraldamisel on mõõdapääsmatu lapse paigutamine vastavat teenust pakkuvasse asutusse, siis on ilmne, et lubades PKS § 135 lõikes 4 sätestatud aluste esinemisel last kohtu loata

---

⁹ Uue lastekaitseseadusega muudetakse PKS § 135 lõiget 4 ning lisatakse täiendus, et last võib perest eraldada ka Sotsiaalkindlustusamet.

perest eraldada, peab seadus võimaldama kohtu loata last ka vajalikku asutusse paigutada (nt turvakodu, haigla vm).

23. Vastuolu Teie poolt tõstatatud kujul ei esine ka uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 punkti 2 ja sama seaduse § 32 lg 5 punkti 1 vahel. Uue lastekaitseseaduse § 32 lg 5 p 1 reguleerib juhtumit, kus hooldusõigust teostav isik annab nõusoleku lapse paigutamiseks teenuseosutaja juurde olukorras, kus hädaohus olevat last pole võimalik talle üle anda (nt leitakse hilja õhtul Tallinnas hulkuv laps, kes tegelikult elab Pärnus ning vanemal pole võimalik koheselt lapsele järele tulla ja laps tuleb ööseks turvakodusse paigutada). Uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 p 2 reguleerib aga sellist olukorda, kus lapse elu või tervis on ohus ning sellest tulenevalt on vajalik tema paigutamine teenuseosutaja juurde, hooldusõigust teostav isik aga keeldub sellest.
24. Samas olen seisukohal, et uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 võiks olla selgemini sõnastatud ning on praegusel kujul segadust tekitav. Olen selles osas ka oma seisukoha sotsiaalministrile esitanud.¹⁰ Minu hinnangul ei oma uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 punktid 1 ja 2 iseseisvat regulatiivset toimet, sest lapse perest eraldamise õiguslik alus on oht lapse elule või tervisele, mis on sätestatud sama seaduse § 33 lg 1 esimeses lauses. Kasutades ülaltoodud näidet – kui laps on kodus raskelt haige ja vanem keeldub tema haiglasse viimisest, seades ohtu lapse tervise või elu, siis on täidetud lapse perest eraldamise alus – esineb oht lapse tervisele või elule ning seaduses sätestatud lisatingimus, et vanem keeldub lapse paigutamisest teenuseosutaja juurde, ei anna mingit täiendavat õiguslikku alust lapse perest eraldamiseks. Juhul kui ei ole täidetud uue lastekaitseseaduse § 33 lg 1 esimeses lauses sätestatud tingimused, ehk puudub oht lapse elule või tervisele, ei ole lastekaitseametnikul õigust last perest eraldada ka juhul kui vanem keeldub lapse paigutamisest asutusse, mida soovitab lastekaitseametnik. Seega on minu arvates võimalik tõlgendada uue lastekaitseseaduse § 33 lõiget 1 põhiseaduspäraselt (läheldes PKS § 135 lõikest 4).

(vi) *Sotsiaalkomisjoni koostöö MTÜ-dega*

25. Oma avalduse viimases punktis soovite minu hinnangut Riigikogu sotsiaalkomisjoni koostööle MTÜ-dega, kes esitasid omapoolsed ettepanekud uue lastekaitseseaduse eelnõule. Väitsite avalduses, et sisuliselt pole arvestatud ühegi MTÜ Eesti Vanemad ja MTÜ Ühendus Emade ja Laste kaitseks tehtud ettepanekuga.
26. Leian, et kohane kaasamine on osa kvaliteetsest õigusloome protsessist ja seega ka heast õigusloome tavast. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri andmete kohaselt on MTÜ Eesti Vanemad esmakanne tehtud 04.11.2014 ning MTÜ Eesti Vanemad ei ole esitanud Riigikogu sotsiaalkomisjonile oma ettepanekuid uue lastekaitseseaduse eelnõu suhtes ega osalenud uue lastekaitseseaduse eelnõu menetlemist puudutavatel Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungitel. Samas nähtub Riigikogu veebilehel esitatud andmetest, et esitasite isiklikult (eraisikuna) Riigikogu sotsiaalkomisjonile 04.06.2014 petitsiooni, nimetades ennast „Initsiatiivne grupp Perekonna ja Laste Kaitseks“. Samuti osalesite viidatud initsiatiivgrupi esindajana Riigikogu sotsiaalkomisjoni 20.10.2014 istungil, kus saite võimaluse petitsiooniga seonduvat selgitada. Seega olete saanud oma isiklikud seisukohad eelnõu suhtes sotsiaalkomisjonile esitada. Riigikogu veebilehelt nähtuvalt esitasid erinevad huvigrupid sotsiaalkomisjonile hulgaliselt seisukohti uue

¹⁰ Õiguskantsleri arvamus lastekaitseseaduse eelnõule, punktid 47 - 60,

http://oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/õiguskantsleri_arvamus_lastekaitseseaduse_eelnou_kohta.pdf

lastekaitseaduse eelnõu kohta. Nagu eespool öeldud, on oluline, et kõik asjakohased isikud, asutused ja organisatsioonid oleksid õigusloomeprotsessi kohaselt kaasatud, et nad saaksid omi seisukohti esitada. Erinevate (sh vastandlike) arvamuste ja hinnangute ärakuulamise kohustusest ei tulene aga kohustust neid tingimusteta arvestada. Esitatud teavet tuleb analüüsida ning selle arvesse võtmist tuleb kaaluda, kuid Riigikogu sotsiaalkomisjon ei saa ega ka pea kõiki esitatud seisukohti arvestama, kui ta nendega ei nõustu. Vastutus parimate (sh põhiseaduspäraste) lahenduste leidmise eest lasub Riigikogul, hääletades seaduse vastuvõtmise poolt või vastu.

27. Samuti lisan selgituseks, et Sotsiaalministeerium on uue lastekaitseaduse eelnõu ettevalmistamise faasis kaasanud erinevaid huvirühmi ja korraldanud avalikke arutelusid juba alates 2011. aastast. Uue lastekaitseaduse eelnõu seletuskirja Lisa 3 „Ülevaade lastekaitseaduse eelnõu koostamise kaasamisprotsessist aastatel 2011 – 2014“ sisaldab üksikasjalikku ülevaadet erinevate huvirühmade kaasamisest ja toimunud kaasamisüritustest.¹¹

Täna Teid pöördumise ja oluliste küsimuste püstitamise eest! Pean uue lastekaitseaduse vastuvõtmist äärmiselt oluliseks arenguks, mistõttu kõnealune teema on minu teravdatud tähelepanu all. Tegu on siiski uue, sh veel jõustumata seadusega ning ei ole ka välistatud, et kõik õigusnormid „ei hakka tööle“ sel viisil ja moel, nagu seadusandja on soovinud. Seetõttu on võimalik, et tulevikus tekivad praktikaprobleemid, mis võivad viia ka põhiseadusevastasuseni. Hetkel Teie kirjeldatud murekohad siiski seda laadi ei ole. Loodan, et minu selgitustest on abi ja annan teada, et lõpetan käesolevaga Teie avalduse menetlemise.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristi Paron 6938411
Kristi.Paron@oiguskantsler.ee

---

¹¹ Lastekaitseaduse eelnõu ja selle seletuskirjaga on võimalik tutvuda Riigikogu veebilehel:
<http://www.riigikogu.ee/?op=ems&page=eelnou&eid=f3beec87-7eaf-4aad-afa0-aacbdde93a4c&>